

VALTIO

Kuusankosken lukio/Parkkonen

Valiosääntö: valtion keskeiset periaatteet

Valtiosäännön keskeisin osa on perustuslaki

- Valtiomuoto
 - täysivaltainen tasavalta (suvereeni valtio; rajoittaa EU, kv.sopimukset)
 - valtiovalta kuuluu kansalle (demokratia)
 - Jota edustaa eduskunta (edustuksellinen demokratia)
- Ylimpien valtioelinten toimivaltasuhteet, valinta ja päätöksentekomenettely
 - Eduskunta, valtioneuvosto, presidentti
 - Tuomioistuimet
 - **Vallan kolmijako:** lainsäädäntövalta, toimeenpanovalta, tuomiovalta
 - **Parlamentarismi:** "hallituksen on nautittava eduskunnan luottamusta"
- kansalaisen oikeusasema
 - Oikeudet
 - velvollisuudet

Erilaisia valtiosääntöjä:

- Kirjoitetut – kirjoittamattomat (tapaoikeus)
- Tasavaltaiset (vaalit) – monarkkiset (perinnöllinen)
- Yhtenäisvaltiot – liittovaltiot (esim. USA, Australia, Kanada, Saksa)
- Jäykkä (perustuslakeja ei voi muuttaa tai muuttaminen vaikeaa) – joustava (muutokset mahdollisia)

Uusi perustuslaki 1.3.2000

Säätäminen, muuttaminen ja kumoaminen tavallista lakia vaikeampaa.

- A) 2/3 enemmistö – vaalit – 2/3 enemmistö
- B) 5/6 kiireellinen – 2/3 hyväksyntä

Yhtenäisti ja ajanmukaisti vanhan PL:n

- Presidentin valtaoikeuksiin muutoksia
- Kansanvalta ja parlamentarismi vahvistuivat

Hyvä hallinto eli byrokratia

- Toimivan yhteiskunnan edellytys
- Oikeusvaltioperiaate: normit, joita noudatetaan
- Puolueettomuus ja tasa-arvo
- Takaa demokratian, kansalaisten perusoikeudet ja vähemmistöjen oikeudet.
- Julkisuusperiaate, ellei erikseen perusteltua syytä salassapitoon.
- Suojelee viranomaisten mielivallalta.
- Olennaista: asioiden perusteellinen valmistelu, päätösten perusteleminen ja niiden perustuminen lakiin.
 - Asianomaisten kuuleminen
 - Vastuu ylemmille viranhaltijoille (väärinkäytökset, korruptio torjutaan)
 - Hakemusten käsittelyssä yhdenvertaiset perusteet käsittelyssä.
- Ongelmia: hitaus, monimutkaisuus, tarvittavien liitteiden määrä, hankalat toimintaohjeet, epäselvä viranomaiskieli, "luukulta toiselle juoksutus", hallintojärjestelmien monimutkaisuus.

Hallinnon tasot

Byrokratia

